

En oppdretters ansvar og plikter

Tekst og foto: Ann Cathrin Solbakken

Å tro at antall valper ganger valpepris er lik gevinst er langt fra sannheten. Det koster mye å drive et seriøst oppdrett.

I samme sekund som du bestemmer deg for å la tispene dine sette valper til verden tar du samtidig på deg et stort ansvar overfor hunden, rasen, valpene og valpekjøperne. Pliktene følger deg både før, under og etter salget.

- Å være oppdretter er ikke noe man gjør som jobb eller av plikt eller for å bedre økonomien. Det skal være en genuin interesse - en livsstil. Er du ute etter penger, kan timelønnen være langt høyere om du går med Aftenposten, skriver Astrid Indrebø, oppdretter og veterinær fagsjef i NKK, i boka Genetikk, avl og oppdrett.

Indrebø er en av hovedforedragsholderne på Norsk Kennel Klubs landsdekkende satsing Oppdretterskolen, og skal over en femårsperiode reise land og strand rundt for å lære opp både ferske og erfarne oppdrettere.

I følge veterinæren og oppdretteren handler oppdrett om respekt og kunnskap. Det dreier seg om alt fra å kombinere de rette avlsdyrene for at valpen skal få det beste genetiske utgangspunktet for et sunt og vellykket liv, til å prege og håndtere valpene gjennom de første åtte leveukene og sist, men ikke minst, å velge ut og veilede valpekjøperne.

Valg av avlsdyr

- Det er viktig å ha fokus på det etiske og moralske ansvaret. Det å sette kull på ei tisper fordi barna ønsker valper er feil motivasjon, sier Indrebø.

Hun forklarer at det kun er de beste hundene som skal gå i avl, og at avlsdyrene skal velges blant den beste halvparten. Hva som defineres som «best» vil være avhengig av hvilken rase det er snakk om.

I følge NKKs etiske grunnregler for avl og oppdrett skal all utvikling av hunderaser baseres på langsiktige mål og sunne prinsipper slik at avlen fremmer god helse, godt temperament og rasetyperiske bruksegenskaper. Alle medlemmer av NKK plikter å følge grunnreglene. Eventuelle brudd vil kunne medføre disiplinærreaksjoner eller registreringsnekt.

Indrebø forteller at de fleste hunder i Norge

selges som familiehunder. Det betyr at enhver hund som selges ikke nødvendigvis er en avlshund. Du betaler i prinsippet like mye for en Lada som en Mercedes. Hvis valpekjøperen er ute etter en avlshund er det viktig at han eller hun har en åpen dialog med oppdretter om dette. Hvis en familiehund koster 12 000 kroner må en kanskje betale det dobbelte for en potensiell avlshund med garanti.

- Det er ikke så vanlig i Norge å betale mer for avlshunder, men veldig vanlig i utlandet, forteller Indrebø.

Valpekjøperen

Oppdrettere plikter også å ha de nødvendige kunnskaper om rasen, raselinjer, hundehold, avl og oppdrett. Det betyr at en ved salg skal kunne veilede valpekjøperne både om det å være hundeeier og om spesielle forhold og behov ved rasen som må ivaretas.

Undersøkelser viser at mange valpekjøper forventer noe annet av hunden enn det de får. Dette skyldes for liten kunnskap om rasen og fører ofte til at valpen kommer i retur til oppdretter eller at den blir omplassert. Alle raser og individer har både positive og negative egenskaper i tillegg til forskjellige behov. Hvis en

oppdretter utelater å informere om dette, ender en gjerne opp med misfornøyde valpekjøperne. I NKKs kjøpsavtale står det også at selger skal redegjøre for mulige arvemessige problemer for rasen, og eventuelle feil eller mangler ved den solgte hund.

- En oppdretter plikter å informere om sykdom i rasen. Det nytter ikke å komme i etterkant og si at en ikke visste om arvelige sykdommer, understreker Astrid Indrebø.

Friskhetsgaranti

NKK krever at oppdretter ved salg og overtakelse er kritisk og nøye i valg av kjøper. Kritisk og nøye skal også valpekjøperne være. Men hvordan kan en uerfaren valpekjøper gardere seg mot å kjøpe "katta i sekken"? Indrebø oppfordrer valpekjøperne til å se på oppdretterens gamle hunder. De gamle hundene er ofte den beste indikasjonen på om linjene er sunne. I tillegg er det selvfølgelig lurt å studere stamtavler og statistikker.

- Det finnes oppdrettere som har hauger av kull. Jeg stiller spørsmålstegn ved om disse får tid til å prege valpene sine og om de har god kontakt med valpekjøperne sine, sier hun. I artikkelen "Valpen og forventningen om en stjerne" skriver Indrebø at alle oppdrettere før eller senere vil møte motgang og skuffelser uansett hvor flinke og nøye de er. Hvorfor er det slik? Jo, fordi det finnes titusener gener, og det finnes et utall av mulige genkombinasjoner ved enhver paring. Men sjansen for å få en frisk hund er selvfølgelig større jo mer vi vet. Hvis foreldredyrene og deres søsken er friske i tillegg til tidligere avkom, er det mindre risiko for sykdom. På den annen side må en ikke glemme at også valpekjøperen har et ansvar i

Oppdretters ansvar er ikke over når siste valp forsvinner ut døra. Ifølge kjøpsloven har valpekjøper fem års garanti.

forhold til det å få en frisk og veltilpasset hund. Hundens gemytt og helse påvirkes både av arv og det miljøet den vokser opp i.

Salg og levering

Ifølge NKKs etiske grunnregler for avl og oppdrett skal ikke valpene leveres før de er 7 - 8 uker gamle. Med hver valp skal det følge en helseattest som ikke er eldre enn to uker. I tillegg skal alle valpene være behandlet mot innvollsparasitter etter gjeldene anbefaling. Registreringen i Norsk Kennel Klub skal være med i prisen, og det skal benyttes skriftlige avtaler som er underskrevet av begge parter. Den nye dyrevelferdsloven krever også at kjøper er over 16 år.

Selger skal ikke overlate kjøper en valp med skade, sykdom eller feil i henhold til rasestandarden uten at det kommer frem i kjøpsavtalen. Feil kan for eksempel være en utstillingsfeil som feil tannstilling eller feil farge.

5 års garanti

Oppdretters ansvar er ikke over når siste valp forsvinner ut døra. Salg av kjæledyr har som alle andre ting i kjøpsloven fem års garanti. Oppstår det sykdom eller mangler ved hunden som kan sies å være nedarvet kan kjøperen kreve erstatning eller deler av kjøpesummen tilbake.

- Oppdrettere er ikke synske. En kombinasjon kan gå skikkelig dårlig. For å beskytte seg mot fremtidige krav kan det være lurt å tegne en forsikring mot skjulte feil, sier Indrebø.

I følge forsikringsselskapet Agria kan oppdrettere tegne en forsikring mot skjulte feil for kull som er registrert i NKK, som er under 12 uker og som har helseattester som ikke er

Det er oppdretters plikt å fortelle om hundehold generelt og rasens behov spesielt. Her får en liten retrievervalp utløp for sitt behov for å bære.

Passer du som hundeoppdretter?

- Er du beredt til å påta deg det ansvaret som kreves?
- Er du villig til å stille de nødvendige kravene til de avlsdyrene du bruker?
- Har du nok tid til å ta deg av valper, valpekjøperne og til å følge opp med råd og veiledning gjennom hundens liv?
- Har du tålmodighet, og har du god nok rygg til å tåle motgang og medgang?
- Har du nok kunnskap, både om avl og oppdrett generelt og om din spesielle rase - eller burde du kanskje lære litt mer først?
- Har du kontakter som kan stille opp hvis du trenger hjelp?

Kilde: NKKs brosjyre "Informasjon om hundeavl"

eldre enn to uker. En skjult feil kan være alt fra en infeksjon til alvorlige medfødte feil. Arvelige lidelser eller andre sykdommer som begynner å utvikle seg først etter levering er ikke en skjult feil.

- Oppdrettere må være forberedt på at ting i blant ikke blir helt slik vi ønsker. Men dette må ikke være en unnskyldning for ikke å prøve å gjøre ting bedre, mener Astrid Indrebø. ■

Kilder: Genetikk, avl og oppdrett av Astrid Indrebø, NKKs brosjyre "Informasjon om hundeavl"

VOND TID. Lene innrømmer at det har vært mye å sette seg inn, men mest av alt har det vært psykisk tøft. Å leve med en kronisk syk hund er tungt.

Kjøpte syk hund

Tekst og foto: Ann Cathrin Solbakken

I 2005 kjøper Lene Bråthen Nappen en valp som snart viser seg å være alvorlig syk. Dette er hennes personlige opplevelse av hvordan det var å kjempe for å få tilbake deler av kjøpesummen.

- Det er mye å sette seg inn i og en tøff prosess psykisk, sier Lene Bråthen Nappen fra Hakadal, og begynner å fortelle om sine personlige erfaringer rundt det å bli eier av en syk hund.

Hun får kun to bekymringsfrie måneder før valpen hennes begynner å få flere hårløse flekker på kroppen. Hundeeieren kontakter oppdretteren, som ber henne sjekke hunden for utøy i tillegg til å føre hunden med rått kjøtt. I følge Lene benekter selger at vedkommende kjenner til andre kulløsken med tilsvarende problem. Lanta får rått kjøtt, men vil etter hvert ikke spise det lenger, og blir satt tilbake på tørrfôr. Hunden blir stadig verre. En veterinær skriver ut allergimedisin som gjør henne bedre, men hun klør fortsatt.

På et rasetreff i august 2005 møter Lene et svensk ektepar som ser på flekkene. De mener dette ligner på den arvelige hudsykdommen demodicose, som ikke er uvanlig i rasen. Sykdommen skyldes store mengder hårsekkmidd som fører til betennelse i huden og svikt i immunforsvaret. Lene føler seg ført bak lyset, og mener oppdretter burde gitt henne opplysning om dette. Hun tar på egen hånd kontakt med de andre valpekjøperne, og finner ut at flere av kulløskenene har de samme problemene. To av de andre eiere har allerede opplyst oppdretter om dette.

Før du kjøper hund

- Besøk oppdretteren hjemme.
- Krev at hunden har en nydatert helsesattest, og er grunnvaksinert. Kjøp aldri en hund som ikke er helt frisk!
- Dersom hunden er ID-merket, skal bekreftelse på dette følge med på kjøpet. ID-merking er påkrevd for hunder kjøpt i utlandet.
- Dersom selgeren ikke går med på dette – unnlatt å kjøpe hunden!
- Unngå kjøp av hunder kun via internett.
- Be om å få se valpenes mor. De fleste innsmuglede hunder selges gjennom mellommenn, og vil dermed være tatt fra moren.
- Motta aldri hunder på ulike «møtesteder»! Sørg for en skikkelig kjøpekontrakt hvor telefonnummer, navn og adresse på oppdretter fremgår tydelig.
- I tillegg til de ovenfor anbefalte retningslinjer, kontakt kennelklubber og rasehundklubber på forhånd.

Kilde: Silje Hansen, Forbrukerrådet

Krever erstatning

4. desember 2005 sender Lene en skriftlig klage til oppdretter der hun forteller at Lanta sannsynligvis har demodex (hårsekkmidd), og at hun ønsker et prisavslag på 10 000 kroner for å dekke veterinærutgifter. Lanta har forsikring, men på langt nær alle ekstrautgifter til hudproblemene dekkes av denne. Dette kravet reduserer Lene til halve kjøpesummen, nemlig 7 000 kroner, etter anbefaling fra Forbrukerrådet. I følge Forbrukerrådet er det vanlig å kunne kreve tilbake 50 prosent av kjøpesummen ved alvorlige skader.

Noen dager senere får Lanta påvist kraftig demodex (hårsekkmidd). Lene bemerker overfor oppdretter at sykdommen betyr at hunden verken kan stilles ut eller avles på. Tispa er også mye mindre enn rasestandarden tilsier. Oppdretteren vil ikke ta ansvar for Lantas hudproblemer, men tilbyr å kjøpe hunden tilbake for kjøpesummen på 14 000 kroner, eller å tilbakebetale 25 prosent. Lene er glad i hunden, og vil ikke levere henne tilbake. Hun aksepterer heller ikke avslaget på 25 prosent. Diskusjonen er fastlåst.

Forbrukerrådet og TV2

Når Lene i slutten av desember 2005 får vite at Lantas mor venter et nytt kull, er grensen nådd. Hun vil advare andre valpekjøper, og

SYK HELE LIVET. Lanta fikk store hårløse flekker, kløe og hudbetennelser. Hun hadde kroniske ørebetennelser og urinveisinfeksjoner. Tilslutt hadde hun ingen livslyst og ble avlivet bare tre år gammel.

tar sammen med eieren av Lantas kulløsster kontakt med "TV2 hjelper deg". Kulløssteren har fått påvist hudsykdommen ved Norges Veterinærhøgskole. Partene kommer heller ikke her frem til noen løsning.

Lenes sak fortsetter på Forbrukerrådets regionkontor i Gjøvik. Hun sender først et brev der hun forklarer saken, og fyller deretter ut et klageskjema. Regionkontoret fremlegger saken for motparten, som kommer med sin versjon. Klagen til Forbrukerrådet blir avsluttet 27. april 2006, der selger blir anbefalt å betale tilbake halve kjøpesummen. Dette aksepterer selgeren ikke. Oppdretter mener Lene og veterinærene har feilbehandlet Lanta, og hevder at valpekjøperen ikke har fulgt de rådene hun har fått. Forbrukerrådet er ingen domstol, og deres anbefaling er derfor ikke rettskraftig. Lene bringer derfor saken videre til Forbrukertvistutvalget i mai 2006.

Dokumentasjon er viktig

Lene nekter etter hvert enhver samtale med oppdretter over telefon. Ved å kommunisere skriftlig kan alt dokumenteres i etterkant. Hundeeieren tar vare på hver minste kvittering og e-post. Dette gjør at hun har mye skriftlig dokumentasjon å vise til. Forbrukertvistutvalget får kopi av all skriftlig korrespondanse mellom oppdretter, vitner og andre valpekjøper, veterinærattester, svar på blodprøver, hvilke datoer telefonsamtaler har foregått, bilder av Lanta og et kulløsken, samt to veterinærmedisinske redegjørelser for hva demodicose er.

I juni 2006 krever oppdretter via saksbehandler at Lene dokumenterer for hundens tilstand per dags dato. Selger mener sykdommen kan gå over ved 14 måneders alder, og hevder at den hormonelle lidelsen hypothyreose kan gi de samme symptomene. Lene får en veterinær til

å skrive status på Lantas helsetilstand, i tillegg til en redegjørelse for at hunden har normale verdier i forhold til hypothyreose.

- Jeg ga alltid svar på tiltale selv om det kostet i form av nye veterinærbesøk, forklarer Lene.

Endelig vedtak

5. februar 2007 kommer Forbrukertvistutvalget frem til at Lantas lidelse demodicose er så alvorlig at den utgjør en kjøpsrettslig mangel ifølge forbrukerkjøpsloven. To advokater og en stipendiat har ikke funnet det sannsynlig at lidelsen skyldes feilbehandling hos hundeeier og/eller veterinær. Oppdretteren plikter derfor å betale 7 000 kroner til valpekjøper. Lene får pengene på konto sommeren 2007.

Et vedtak fattet av Forbrukertvistutvalget er bindende for partene. Dersom saken ikke bringes

Fakta:

Forbrukerkjøpsloven gjelder:

- Når privatpersoner kjøper noe fra en næringsdrivende etter 1. juli 2002

Kjøpsloven gjelder:

- Kjøp mellom privatpersoner og næringsdrivende som er foretatt før 1. juli 2002
- Kjøp mellom to privatpersoner uten bruk av mellommann

"Et kjøp er en avtale mellom kjøper og selger der begge parter har rettigheter og plikter. Kjøperen har krav på levering av rett vare - på rett sted og til rett tid"

Kilde: www.Forbrukerportalen.no

- Å leve med en syk hund er det samme som å ha et sykt barn som ikke kan si fra. Tanken på hvor lenge hunden kommer til å leve surrer konstant rundt i hodet.

inn for tingretten innen fire uker etter vedtaket, blir det rettskraftig. Et rettskraftig vedtak utgjør grunnlag for rettslig inndrivelse dersom oppfylting ikke skjer frivillig.

- Jeg har ikke gjort dette for pengenes skyld. Det er en prinsippsak. Det er ikke riktig å avle på hunder som gir syke avkom. Jeg håper vedtaket kommer andre hunder og raser til gode i fremtiden, sier Lene.

Spill med åpne kort

Lene mener saken hadde stilt seg helt annerledes dersom oppdretteren hadde fortalt om sykdommen og hudproblemene hos de andre kulløskenene fra første stund. Hun anbefaler valpekjøper som kommer i samme situasjon å heve kjøpet. Dette til tross for at hun selv ikke klarte det.

- Å leve med en syk hund er det samme som å ha et sykt barn som ikke kan si fra. Tanken på hvor lenge hunden kommer til å leve surrer konstant rundt i hodet, forklarer hun.

Lanta lever ikke lenger. Hun ble gradvis dårligere og hadde til slutt ingen livsglede lenger. Hun ble avlivet våren 2008 i samråd med veterinær. Lene etterlyser strengere lover og regler for avl på hund i Norge, og skulle ønske vi hadde et oppdretterpoliti som kunne stoppe avl på syke hunder.

- Neste gang jeg skal kjøpe hund kommer jeg til å være mye mer kritisk til valg av oppdretter. Jeg kommer til å sjekke linjer og historikk nøye, avslutter hun. ■

Kilder: www.forbrukerradet.no, www.forbrukertvistutvalget.no, Vedtak i Forbrukertvistutvalget sak nr. 2006/443

Klare avtaler om ansvarsfordeling hvis hunden blir syk, god dialog og en skriftlig avtale kan spare både oppdretter og kjøper for unødvendige bekymringer og utgifter.

Slik unngår du de juridiske fellene ved kjøp og salg av hund

Tekst: Diana Badi

- Skal du kjøpe en valp eller en voksen hund, bruk for all del kontrakt, råder seniorrådgiver i Norsk Kennel Klub, Ole-Arild Fosmo.

- Når vi blir kontaktet om tvistetilfeller mellom kjøper og selger, er det påfallende ofte at uenigheten bunner ut i at man ikke har en skriftlig avtale og ikke vet hva man skal forholde seg til, forklarer han.

Sidestilles med kjøleskap

Fosmo har vært med på å utarbeide Norsk Kennel Klubs kjøpskontrakt, som du finner gratis på NKKs hjemmesider (se faktaboks). Kontrakten er i utgangspunktet myntet på salg av valper og skal inneholde informasjon om selger og kjøper, hunden, pris og forsikring.

- På slutten av 90-tallet så vi at det var et stort behov for et juridisk dokument som kunne regulere kjøp og salg av hund ut i fra minimumsforpliktelser i kjøpsloven. Vi utformet da en kontrakt i samarbeid med Forbrukerombudet.

Den store utfordringen ligger i at kjøpsloven er laget med tanke på kjøp og salg av ting, ikke levende vesener.

- Juridisk sett behandles en hund akkurat som et kjøleskap. Man får den levert, har en forventning om hvordan den skal virke og skal kunne klage og reklamere på kjøpet hvis noe er feil, sier Fosmo.

- Så hva er en 100 prosent levering? Vi definerer dette som en normal familiehund, som fungerer i hverdagen og ikke har uventede problemer.

Avtalefrihet

En kontrakt i juridisk forstand er alltid en avtale om fordeling av risiko, sier NKKs tilknyttede advokat Jørgen Klaveness. Han får ofte henvendelser fra misfornøyde kjøpere og selgere

som mener at den andre part ikke oppfyller sin del av avtalen.

- Juridisk sett behandles en hund akkurat som et kjøleskap.

- Det er i utgangspunktet full avtalefrihet, slik at man kan sette de vilkårene man vil, så lenge selgeren er amatør oppdretter og ikke regnes som yrkesselger. Men det kan like fullt være vanskelig å få gjort noe hvis disse vilkårene ikke blir fulgt, sier Klaveness.

Problemene oppstår i mange tilfeller, i følge ham, fordi oppdretterne ikke er tydelige nok helt fra begynnelsen av på hva de krever av valpekjøperne.

- Det typiske er at kjøperen hører om noen fine valper som er til salgs, reiser halve landet rundt for å hente hunden, så kommer oppdretteren med en rekke krav og vilkår etter at kjøperen har valgt seg ut en valp og allerede har den i armene. Avtalen er da egentlig allerede inngått. Når hunden i ettertid blir syk, er det alltid noen som sier at de ikke var klare over hva de skrev under på.

Krever oppdretteren at hunden skal stilles ut, bør det spesifiseres hvem som skal dekke utgiftene relatert til utstilling. Det samme gjelder hund på før – bli enige om hvem som dekker blant annet veterinærregninger.

- Det er gjerne den som krever en forandring i tingenes tilstand som må gjøre all jobben i en eventuell tvistsituasjon. Om eieren for eksempel er syk og ønsker at en i familien eller i vennekretsen skal overdra hunden, skal det tungveiende grunner til for at oppdretteren skal kunne hente hunden, selv om det finnes en

SNAKK SAMMEN. Skal kjøpekontrakten inneholde tilleggsvilkår eller -krav, bør disse være veldiskutert av kjøper og selger på forhånd slik at begge parter er inneforstått med hva dette innebærer av kostnader og ansvar, mener advokat Jørgen Klaveness. Foto: NKK

gjengkjøpsklausul i kontrakten. Det er heller ikke mye en selger får gjort hvis noen bestemmer seg for å avle på en hund med avlsforbud i avtalen.

Prisavslag

Kjøpekontrakten pålegger selgeren informasjonsplikt i forhold til rasespesifikke sykdommer og lidelser. Noen raser er plaget med arvelige sykdommer. Hofteleddsdysplasi (HD), albu-eleddsatrose (AA), øyesykdommer og testikkelmangel er forhold det advares spesielt om i NKKs standardavtale. Mange av tvistene oppstår nettopp på grunn av sykdom hos hunden. Var sykdommen medfødt, er dette noe som ligger i slekten og hvem det er som skal betale for behandlingen, er spørsmål som kan dukke opp.

- Det er veldig vanskelig å lage noen norm over ulike feil og konsekvensene av disse. En oppdretter skal gjøre sitt ytterste for å sette seg inn i de rasetypiske utfordringene og vurdere avlsdyrene sine nøye, men man kan ikke kreve at de skal teste hele slekten for alle mulige sykdommer, sier seniorrådgiver Fosmo.

- Tilby forsikring

Blir hunden syk og må avlives et par dager etter levering, vil nok de fleste oppdrettere tilby en ny valp eller å tilbakebetale kjøpesummen.

INGEN GARANTIER. Ikke hør på oppdrettere som garanterer at den åtte uker gamle valpen vil utmerke seg som utstillings- eller jakthund som voksen. - Eneste sikre måten å få en champion på, er å kjøpe en voksen hund som allerede er champion, mener Ole-Arild Fosmo. Illustrasjonsfoto: iStockphoto.com

- Er det derimot snakk om store veterinærregninger, må oppdretterne være klare over er at de, i følge kjøpsloven, kan bli nødt til å betale hvis hunden er i vesentlig dårligere stand enn hva man kan forvente i forhold til kjøpesummen, uavhengig om de kan klandres for sykdommen eller ikke, sier Klaveness og legger til:

- Men her er det faktisk behov for oppdretterne å tenke nytt. Har du flere kull, ta gjerne litt ekstra betalt og tilby kjøperne en garanti ved å dekke forsikringen på hunden. Da vil kjøperen sitte igjen med bare en brøkdell av utgiftene uansett sykdom.

En rekke sykdommer hos hund kan gi prisavslag. Ønsker hundeeieren derimot å få tilbake hele kjøpesummen, og dermed heve kjøpet, må vedkommende også regne med å levere tilbake hunden.

- Dette har vi ganske klar rettspraksis for. I de fleste tilfeller lønner det seg å prøve å løse konflikten seg i mellom uten å henvende seg til en advokat. Da bruker man fort 10 000 kroner på å få tilbake 5 000, sier Fosmo. ■

FAKTA

Norsk Kennel Klubs kjøpekontrakt finner du på www.nkk.no. I menyen på venstre side, velg Medlems-service, Skjemaer og Kjøp og Salg. Her finner du også standardkontrakter for førvertavtale og eierskifte ved omplussing.

Kontrakten skal fylles ut i to eksemplarer, en til kjøper og en til selger. Fyll gjerne ut skjemaet sammen og diskutér de ulike punktene underveis.

Kontrakten er et forslag og ment som hjelp til selger/kjøper. NKK går ikke inn i tvister mellom oppdrettere og valpekjøpere, derfor er det alles ansvar å sette seg inn i avtalens innhold, uansett avtaletype.

Kjøper du en hund fra utlandet, ta deg tid til å sammenlikne standardkontraktene fra de aktuelle landene og krev å bruke den som gir deg flest rettigheter som kjøper.

I forhold til en rekke kjente sykdommer, finnes det gjerne en etablert praksis for hvordan selger skal kompensere for disse. Testikkelmangel gir for eksempel en prisreduksjon på 50 prosent. Ta kontakt med raseklubben eller NKK om hva som er vanlig å forvente hvis hunden blir diagnostisert med en bestemt arvelig eller medfødt lidelse.

- Folk må slutte å være så naive

Tekst: Diana Badi

I 2002 var det ikke en eneste hund blant de beslaglagte dyrene på grensa mellom Norge og Sverige. I dag har antallet smuglerforsøk eksplodert.

- Vi ser nok bare toppen av isfjellet. De hundene som blir stoppet på grensa, oppdages av Tollvesenet ved rutinekontroller. Det er ikke ressurser til å drive målrettet arbeid mot hundsmuglere, sier seksjonssjef Tor Olav Aas i Mattilsynet i Ytre Østfold.

Inndrar valper

Mange miniatyrhundraser har blitt svært populære de siste årene. Priser på opptil 25 000 - 30 000 kroner og lange ventelister hos de mest populære oppdretterne gjør at stadig flere faller for fristelsen til å kjøpe en valp via utradisjonelle salgskanaler og uten å forsikre seg om at hunden har hatt det bra.

- Det er lov å trekke pusten og tenke seg om

- Jeg synes mange er veldig naive. De ser en søt valp på Finn.no, som kanskje også er billigere enn hva de er vant til ellers, og de glemmer alle forholdsreglene. Det er lov å trekke pusten og tenke seg om, sier Aas.

På bakgrunn av tips har Mattilsynet den siste tiden rykket ut og hentet smuglervalper hos

TILFELDIG OPPDAGELSE. Dette valpekullet ble funnet og beslaglagt av utrykningspolitiet under en rutinekontroll i Oslo i august i fjor. Foto: Tollvesenet.

til tider helt uvitende hundeeiere. Tross store medieoppslag, ser ikke disse aksjonene ut til å ha skremt verken selgere eller kjøpere på det ulovlige markedet.

- Det virker som om det er mange som ikke skjønner hvorfor vi er så strenge på disse innførselsreglene. Norge er et rabiesfritt land og vi ønsker å holde det slik.

Må i karantene

Rabies, eller hundegalskap, er en fryktet og dødelig infeksjonssykdom som også smitter til mennesker. Norge, Sverige og Storbritannia er noen av de få landene i verden som regnes som rabiesfrie. Hunder importert fra land utenom disse må derfor ha en godkjent rabiesvaksine, samt ha gjennomgått behandling mot bendelorm før de kan tas inn i landet.

De profesjonelle smuglerne henter gjerne valper i Øst-Europa, som er mye plaget med rabies. For så lite som 500 kroner blir valpene kjøpt fra rene hundefabrikker. Her tilbringer tispene hele sine liv i bur, i overfylte haller og under svært uhygieniske forhold.

Valpene blir fratatt moren altfor tidlig og utset-

FAKTA

Lovlig importerte hunder skal ha et EU-godkjent kjæledyrpass med informasjon om ID-merking, vaksinasjon, resultat av rabiesblodprøve og behandling mot bendelorm.

Mangler du stamtavle og hundepasset, kan det være vanskelig å få registrert hunden i Norge og få en fullverdig forsikring. Du kan blant annet ikke stille ut eller konkurrere om premier i for eksempel lydighet og agility. Du har få, om noen rettigheter, da det vanligvis er umulig å få tak i selger igjen, hvis hunden for eksempel blir syk.

Vær på vakt hvis all kontakt foregår via telefon eller e-post og du ikke får lov til se moren eller besøke oppdretteren hjemme.

Mange av smuglerhundene kommer med papirer som enten er falske eller ugyldige i Norge. Kontakt NKK hvis du lurer på noe. Har hunden chip, få den avlest hos en veterinær før du betaler noe for valpen.

Ta kontakt med raseklubben. De har oversikt over oppdrettere og får ofte høre om både smuglerhunder og andre useriøse selgere.

tes for en lang reise gjennom Europa på vei til de pengesterke kjøperne. Bundet, kneblet og uten tilgang på vann blir de fraktet i timevis i trange bokser og bagasjerom.

Tollere i flere europeiske land, også i Norge, har ved enkelte anledninger måttet avlive valpene de finner i biler på grensen, da disse har vært sterkt medtatt eller døende etter reisen.

Truer med avlivning

Gjennom nett- og avisannonser kommer smuglerne i kontakt med potensielle kjøpere. Noen av hundene blir utstyrt med falske stamtavler og vaksinasjonskort. Avtalene blir gjort via telefon eller e-post, og smuglerne kommer enten hjem til kjøperne med valpen eller overleverer den på en tog- eller bensinstasjon.

Der slutter all kontakten. Ikke sjelden oppdager de ferske hundeeierne at valpene blir syke rett etter overlevering, enten på grunn av utmatelse eller mer kroniske plager. Den tidligere så hyggelige selgeren er som sunket i jorda. Kontroll av ID-chipen hos veterinær avslører at hunden ikke har blitt lovlig registrert. I tillegg kommer frykten for Mattilsynet.

HUNDEFABRIKKER. Denne tispå ble reddet fra en såkalt hundefabrikk i Canada. Det finnes svært mange slike avlssteder også i Ungarn og Polen. Tispene presses til å få flest mulig kull og avlives når de ikke lenger kan brukes i avl. Verken valpene eller mødrene får nødvendig veterinærhjelp eller sosialisering. Foto: CEFTA

KUMMERLIGE KÅR. Tollerne på Svinesund sperret opp øyne da de så denne overfylte varebilen kom kjørende i oktober i år. Mellom all lasten, befant det seg en titalls katter og flere hunder. Foto: Tollvesenet.

- Oppdager vi smuglerhunder, får eieren valget om å sende hunden tilbake til opprinnelseslandet og hente den derfra etter fire måneder, eller å sette den i karantene i Norge. Det siste alternativet er avlivning, men det har vi heldigvis greid å unngå fram til nå, sier Aas.

Valper i karantene

Et opphold på en karantenestasjon i fire måneder koster 20 000 - 30 000 kroner.

Tollere i flere europeiske land, også i Norge, har ved enkelte anledninger måtte avlive valpene de stopper på grensen

- Det ligger i sakens natur at de som smugler inn hunder for å tjene penger på det, ikke er interessert i å betale. I noen tilfeller er det de nye eierne som har stilt opp og betalt, andre ganger er det Dyrebeskyttelsen som har samlet inn penger, sier Gro Udby som driver Vestberg Hundepensjonat og Karantenestasjon i Skiptvet i Østfold.

Det er her mange av de ulovlig innførte dyrene havner.

- Det har blitt flere som forsøker å ta med hunder, og spesielt valper, for å selge i Norge. Det kommer gjerne hele kull. Men det virker som om veterinærene har blitt flinkere til å sjekke opp valper med utenlandske chip og melde ifra til Mattilsynet, forklarer Udby.

Tilsynet har i utgangspunktet bestemt at valper under seks måneder ikke skal stå i karantene. Men regelen blir ikke slavisk fulgt.

- Vi er grunnleggende uenige med Mattilsynets vurdering av dette i forhold til dyrevelferd. Jeg vil heller ha en åtte uker gammel valp inne enn en på seks måneder, sier Udby, som også har erfart at de små valpene ofte takler kennelopp- holdet like bra som, eller bedre enn, de større.

- En liten valp trenger kos, oppmerksomhet og sosialisering, men de er likevel enkle å aktivisere. Da er det verre med de litt eldre valpene som burde vært ute og utforsket verden. Men vi har da fått både små og store valper gjennom karantene med både vett og humør i behold. ■

